

POSTANOWIENIE

Dnia 13 maja 2010 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Zawistowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Teresa Bielska-Sobkowicz

SSN Jan Górowski

w sprawie z wniosku W. G., D. G. i J. S. wspólników Spółki Cywilnej Przedsiębiorstwa Produkcyjno - Handlowo - Usługowego „K.(...)” w W.

przy uczestnictwie R. S. oraz następców prawnych T. S. - R. S., J. S., R. S. i K. S.

o wpis,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 13 maja 2010 r.,

skargi kasacyjnej uczestniczki postępowania R. S.

od postanowienia Sądu Okręgowego w R.

z dnia 29 stycznia 2009 r., sygn. akt IV Ca (...),

uchyla zaskarżone postanowienie i przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu w R. do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.

Uzasadnienie

Sąd Rejonowy w G. postanowieniem z dnia 8 września 2008 r. utrzymał w mocy wpis referendarza sądowego dokonany w księdze wieczystej o nr (...) w zakresie zmiany wierzyciela hipotecznego. Na mocy tego postanowienia jako wierzyciele hipoteczni zostali wpisani wspólnicy spółki cywilnej PPHU „K.(...)” W. G., D. G. i J. S.

Sąd ten ustalił, że księga wieczysta nr (...) jest prowadzona dla nieruchomości położonej w S. gmina N., której właścicielami, na prawach wspólności ustawowej

małżeńskiej, są T. S. i R. S. W dniu 3 lipca 1997 r. w księdze wieczystej wpisano hipotekę przymusową w wysokości 16 700 zł na rzecz Banku S.(...) w N. w upadłości. Podstawę wpisu stanowił bankowy tytuł wykonawczy. W oparciu o umowę przelewu wierzytelności w miejsce dotychczasowego wierzyciela został w dniu 21 września 2007 r. wpisany jako wierzyciel W. G.. Był on współnikiem spółki cywilnej Przedsiębiorstwo Produkcyjno - Handlowo - Usługowe „K.(...)”. Aneksiem do umowy spółki z dnia 1 grudnia 2006 r. wniósł on do tej spółki 83 wierzytelności nabyte od Banku S.(...) w N. w upadłości, w tym wierzytelność wobec małżonków S. Sąd Rejonowy uznał, że wobec kolejnego przelewu wierzytelności istniała podstawa do wpisania jako wierzycieli hipotecznych współników spółki cywilnej „K.(...)” w osobach W. G., D. G. i J. S.

Sąd Okręgowy w R. postanowieniem z dnia 29 stycznia 2009 r. oddalił apelację R. S., dzieląc ustalenia faktyczne i ocenę prawną Sądu pierwszej instancji. Podkreślił, że od chwili powstania hipoteki przymusowej jej akcesoryjność dotyczy wierzytelności, a nie tytułu wykonawczego, który stanowił podstawę wpisu hipoteki. W przypadku przelewu wierzytelności stwierdzonej tytułem wykonawczym, podstawą wpisu nabywcy jako wierzyciela hipotecznego jest umowa przelewu stwierdzona pismem. Przeszkodą do dokonania wpisu nie był zatem fakt, że nabywca wierzytelności nabył ją od banku, a tytułem wykonawczym stanowiącym podstawę wpisu był bankowy tytuł wykonawczy.

Skarga kasacyjna R. S. została oparta o podstawę naruszenia prawa materialnego. Zarzucono w niej naruszenie art. 109 ust. 1 w zw. z art. 79 ustawy o księgach wieczystych i hipotece (u.k.w.h.) poprzez jego niewłaściwe zastosowanie. W oparciu o ten zarzut skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Sąd Okręgowy zasadnie podkreślił, że podstawą wniosku o dokonanie wpisu dotyczącego zmiany wierzyciela hipotecznego była umowa przelewu wierzytelności, której zabezpieczenie stanowiła hipoteka przymusowa wpisana w dniu 21 września 2007 r. na rzecz W. G. Uwzględniając powyższe Sąd Okręgowy podzielił ocenę Sądu pierwszej instancji, który uznał, że wobec przelewu wierzytelności przysługującej W. G. istniała podstawa do wpisania jako wierzyciela hipotecznego nabywcy tej wierzytelności.

Ocena ta pomija brzmienie art. 79 u.k.w.h. Zgodnie z treścią tego przepisu zabezpieczona hipoteką wierzytelność przysługująca W. G. nie mogła być w dniu 1 grudnia 2006 r. przeniesiona bez hipoteki. Hipoteka jest ograniczonym prawem

rzeczowym, którego przeniesienie, w przypadku jej ujawnienia w księdze wieczystej, wymaga nie tylko zawarcia umowy, ale również dokonania wpisu w księdze wieczystej, który ma charakter konstytutywny (art. 245¹ k.c.), chyba że przepis szczególny stanowi inaczej. Oznacza to, że W. G. mógł dokonać przelewu wierzytelności jedynie jako wierzyciel hipoteczny (po uzyskaniu wpisu hipoteki na swoją rzecz). Z dokonanych w sprawie ustaleń wynika, że nastąpiło to w dniu 21 września 2007 r. Podstawą dokonania wpisu na rzecz kolejnych nabywców wierzytelności nie mógł być zatem przelew wierzytelności dokonany w dniu 1 grudnia 2006 r. Należy przy tym uwzględnić, że zgodnie z art. 29 u.k.w.h. wpis w księdze wieczystej ma moc wsteczną od chwili złożenia wniosku o dokonanie wpisu. Wniosek o dokonanie wpisu hipoteki przymusowej na rzecz W. G. został jednak złożony w dniu 27 lipca 2007 r., a zatem także po dokonaniu przelewu wierzytelności.

Wobec stwierdzenia, że podstawa do dokonania wpisu, na którą powołał się wnioskodawca nie usprawiedliwiała jego dokonania, zbędne stało się rozważanie, czy przeciwko dokonaniu wpisu dodatkowo mogło przemawiać nabycie przez W. G. wierzytelności od banku, który wpis hipoteki przymusowej uzyskał w oparciu o bankowy tytuł wykonawczy.

Z przyczyn wyżej wskazanych skarga kasacyjna podlegała uwzględnieniu (art. 398¹⁵ § 1 k.p.c.).